

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . 6 ft.
Fél évre . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETESI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többzori hirdetésnél olcsóbb. Nyiltér-
sora 25 kr. Bélyegdíj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogat-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

A horvát kérdéshez.

(Politikai tanulmány.)

I.

Horvát kérdés létezik, az minden kétségen felül áll; s hogy e kérdést csak kis-közlebről megvitathassuk, szükséges Horvátország, Slavonia, Dalmatia s Fiume közjogi fejlődését is szemügyre venni s ebből is szükséges s egyszerű következtetéseket levonni.

A mai Horvátország, régebben Slavonia, már a honalapításkor kiegészítő részét képezte Magyarországnak, a mai Slavoniát képező Pozsega, Verőce, Szerém és Valkó megyék pedig határozottan magyar megyék voltak; a török uralom után e megyék felszabadulván, az 1715. 92. t. c. rendeli, hogy ezek mint Magyarországhoz tartozó megyék viszszebebeleztesse.

A régi Horvátország Dalmatiával együtt, 102-ben Kálmán király által hódították meg mint kapcsolt részek; a régi Horvátország a török uralom megszűnése után sem került vissza s a magyar uralom alatt maradó kis részből katonai határőrvidék alakított; a törökök által birt nagyobb részből a horvátok folytonosan vándoroltak át a szomszéd Slavoniába s Slavoniát lassan Horvátországnak kezdték nevezni. E tudatlanság- vagy rosszakaratból keletkezett bahitnek azután az eredménye az lett, hogy a régi Slavonia Horvátország nevével annak kapcsolt minőségét is átvette. Így lett a régi Slavoniából Horvátország, a kiegészítő részből kapcsolt rész. De mivel így a régi Slavoniára ráragadt a Horváthország név, szükséges volt tartományt keresni, melyet Slavoniának nevezzenek — mondja Szalay s ennek folytán Slavoniának kezdték nevezni a fentemlitett 4 magyar megyét; így lett a 4 magyar megyéből Slavonia Magyarország területe nem kisebbített ugyan, csak a kapocs, mely e tartományt, illetve megyéket Magyarországhoz fűzte, lazult meg. Ez a történeti valóság.

Sajnos, hogy az akkori viszonyok között, a folytonos zavar, háborúk miatt ennyire nem törődtek ez ügyek tisztázásával; de hisz mit törődtek mindezzel akkor, midőn Lipót alatt végre felszabadultak a török járom alól, örömmámorukban mit is gondoltak volna ezzel? Páratlan engedékenységet tanusít az 1751. 23. t. c., mely az 1715. 92. t. c. határozatainak, e törvény intencióinak meg nem felelő végrehajtásból következtet, s mely törvénycikk a bán hatóságát az említett megyékre is kiterjeszti; azon fentartással azonban, hogy e megyék azért Magyarország megyéinek tekintessenek, ismét egy lépés lett téve a kapocs meglazulásához; mindazáltal szem előtt tartandó, hogy az 1848. 5. t. c. e megyéket még Magyarország megyéihez csatolja.

Ki merheti ezek folytán állítani, hogy Horvátország vagy Slavonia Magyarországgal szerződéses viszonyban állottak bármikor is? Hol s mikor kötötték szerződés? Soha és sehol.

Pedig a horvát túlzók mindig valami szerződéses viszonyt emlegetnek, miből a »szerződés« szó fogalmának természete szerint az következik, hogy ők e szerződést fel is bonthatják. Valóban nem lehet kimagyarázni fellépéseket, ha tekintetbe vesszük azt, hogy számos jogaiknak alapja a viszonyok nem ismeréséből eredt tudatlanságból s a magyarok túlengedékenységből keletkezett; valóban nem érdemelte meg a magyar nemzet azt a sok sárt és piszkot, amivel ezek az urak Magyarország szep-lőtlen jellemét be akarják mocskolni. Nem lett volna Magyarországnak a török uralom megszűnése után jogában a folytonosan Horvátország nevével viselő s annak jogaival élő Slavoniát kiegészítő résznek jelenteni ki? Nem lett

volna joga az 1715. 92. t. c. határozatait erélyesen végrehajtani?

Az 1849-et követő abszolút korszak alatt törvénytelenül elszakították e részek Magyarországtól, törvénytelenül azért, mert az elszakítás jogtalan volt s így jogi következményei nem is lehettek. Vakmerőség ezért azt hinni, hogy e törvénytelen elszakítás folytán Magyarország joga elenyészett s hogy ezért az 1868. 30. t. c. szerződés, a mit megkötni vagy meg nem kötni az ő tetszésüktől függött. Az abszolút uralom alatt bekövetkezett törvénytelen elszakításnak jogi következménye nem lehetett s Magyarország csak az alkotmányos korrektség kedvéért kötötte a kiegyezést; a jog birtoklásának folytonosságát éppen nem zavarhatta meg — legalább elvileg nem — ez elszakítás.

Azonban a horvát uraknak még más is kell, s ez: Fiume. Mária Terézia 1779. április 23-án kelt kir. leiratának egyik része így szól: »Fiume, kereskedelmi város és kerülete ezentúl mint Magyarország szent Koronájához kapcsolt külön test, tekintessék s mindenben kezeljessék s a buccarii kerülettel, mely t. i. elejétől fogva Horvátországhoz tartozott, semmiképp össze ne kevertessék«. Ennél világosabban Mária Terézia ki sem fejezhette volna szándékát. Időközben Fiume Napoleon hatalmá alá kerülván, csak 1822. július 1-én jutott vissza ismét régi alkotmányos jogaiba s maradt 48-ig, mikor törvénytelenül elszakítottán, Horvátországhoz kapcsoltatott. Ezen elszakításnak jogi következményei szintén nem lehettek s alkotmányunk visszaállítását után minden további intézkedés nélkül régi állapotába kellett volna visszazállni; de ismét mily engedékenységet tanusít az 1868. 30. t. c. 66. szakasza, mely Fiume viszonyainak rendezésére egy magyar, horvát-szlavon s fumei polgárokból álló bizottságot rendel ki; s most következik a horvátok szerepe, a gáncsoskodás, mely minden eredményt meghusított. Provisoriumot állítottak Fiume ügyeinek kezelésére, mely mai napig is működik. Kivánatos lenne végre e kérdés elintézése, ami az elvi igazság kiderítését illetőleg semmi nehézséggel sem jár.

Végre Dalmatiának, mely most csak jogilag tartozik Horv.-Slav. országokhoz, visszacsatolására a magyar szent Koronához, az 1868. 30. t. c. 65. szakasza alapos reményt nyújt.

A mondottakból következik, hogy

1. Horvát-Slavonország nem állam s Magyarországgal állami egységben van; (mit alant megkísértek bebizonyítani);

2. Magyarországtól — kiváltságos állása dacára — soha el nem választható;

3. Belügyeire nézve lehető széleskörű autonómiával bír;

4. Ne intéztessék el semmi »de illis sine illis« (vagyis róluk nélkülük);

5. A Magyar-Horvát-Szlavon-Dalmát országok királya egy és ugyanazon személy, és nem egy személyben két méltóság;

6. A Horv.-Slav.-Dalm. bán a végrehajtó hatalom egy részének a Magyar-Horv.-Slav.-Dalm. király által kinevezett feje.

Állami közösség, vagy állami egység létezik-e Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmát országra nézve? »Állam egy nagyobb területen élő embersokaságnak közös főhatalom alatt való egyesítése az anyagi s szellemi jólét előmozdítására« — mondja Horváth; de Horvátország a magyar főhatalom s illetve annak képviselője, a király alatt van egyesítve; tehát magában véve nem állam, s csak Magyarországgal együttvéve képez egy államot. Az 1868. 30. trv. c. által kimondott »állami közösség« sem úgy értendő, mintha ehhez Horvátország államként járulna, jóllehet a »közös« szó némileg azt is feltételezi, hogy a közösségben levők egyenjogú factorok, (pedig az a jelen esetben határozottan nem áll); miért ne lehessen egyenesen kimondani, hogy »állami egység«? Hisz a főhatalom, — a törvényhozó és végrehajtó hatalom egy személynek, Magyar-Horvát-Szlavon-Dalmát országok királyának kezében van; a végrehajtó ha-

talom egy részének fejt, a bán, Magyar-Horvát-Szlavon-Dalmát ország királya, tehát nem mint horv.-szlav.-dalm. király, nevezi ki; s az általuk birt széleskörű autonómiát csak nem lehet az államiság előfeltételének nevezni? A magyar-horv.-szlav.-dalm. király, nem mint horv.-szlav.-dalm. király képviseli Horvát-Szlavon-Dalmátországot, hanem mint magyar-horvát-szlavon-dalmát király képviseli a magyar államot s így annak fentnevezett részét is. Álladalmi egység ez, nem közösség: egy a állam, egy annak képviselője, egy a szent korona, egy a koronázási cselekvény, egy a hitlevél; s az hogy a hitlevél külön horvát nyelven is megjelenik, csak nem teszi kétségessé az »unitas actus«-t. Valóban egészen világos e viszony s talán ismét a túlengedékenységek kell tulajdonítani, hogy az 1868. 30. t. c.-be az »állami közösség« igen ruganyos fogalma csúszott be.

Végre csak még egyre hivatkozom, melynek azonban elég súlyt s nyomatékot kölcsönözni nem is lehet — olyannyira fontos az, — s ez a Korona nyilatkozata, mely a horvát-szlavon országgyűlést egybehívó leiratában az »állami egység« kifejezést használja. Ez utóbbinál világosabb bizonyíték állításunk támogatása mellett fel sem hozható.

Fantolják ezt meg a horvátok s akkor feleljenek, hogy mi állunk e jogos alapon, vagy pedig ők röpködnek az ábrándok világába? Állami egység legyen az alap, melyre e közjogi viszony épülete konstruáltsék; ennek folytonos szem előtt tartásával intéztessenek el az ügyek, s akkor nem leszünk kénytelenek kerülő utakon járni, nem leszünk kitéve a folytonos zavaroknak; mert ha az alap egy téglája is repedt, úgy nem lesz az épület biztonságban s jöhet, de jön is majd idő, mikor a viharok hasznát vehetik e gyengeségnek.

Zombor szab. kir. város közegészségi állapota 1884. évi október havában.

Városunkban az általános egészségi állapot e hó tartama alatt minden irányban kedvező volt.

A közegészségi viszonyok havonkénti fejlődésének és alakulásának, 1880-ik évben megkezdett pontos megfigyelése alapján: minden egyes hóban, habár a hygiene publica követelményeihez képest még mindég nem eléggé jelentékeny, de mindazonáltal a fokozott fejlődő állandó javulásnak tünetei konstatahatók.

Ezek közül kiváló figyelmet érdemel a születési és halálozási esetek számarányából kifolyó eredmény: a népesedési kérdés, mely mintegy hőmérője a közegészségügy mindenkor állapotának s mely e hó folyamán is, városi érdekeinket kielégítően, nyert megoldást.

A kórmozgalom jelentéktelen volt; míg az előző négy évnek megfelelő időszakában különböző, főleg egyes heveny fertőző bántalmak kisebb-nagyobb mérvben kedvezőtlen befolyást gyakoroltak városunk közegészségi állapotára, addig e hó, a ritka szép időjárás jótékony behatása alatt is, a rendszerint előfordulni szokott betegülések (idült kórallapotok) kivételével, minden ragályos jellegű kórtól ment volt.

A gyermekvilágban, a 7 éven aluliaknál, a légző szervek heveny, hurutos s lobbos bántalmi léptek valamivel előtérbe, jelölve annak, hogy a kisdetek hozzátartozóik részéről ezen előhaladt időszakban, ismét a kellő gondozásban nem részesülnek.

Az iskolába járó gyermekek között az általános egészségi állapot teljesen kielégítő volt, mint ezt a róm. kath. iskolákat illetőleg, főtisztelendő Fejér Gyula apát-plébános s igazgató ur szives átírata constatálja; úgyszintén személyes meggyőződést szereztem erről, midőn Vukicsévics Gy. Miklós igazgató ur szives volt velem az összes a városban levő gör. kel. iskolákat meglátogatni. A tanyai iskolák gyermekei között is hygienicus szempontból kifogásolni valót nem találtam, midőn e hóban a róm. kath. keletgradinai (szivaci úti) és nyugotgradinai (Mattarics-szállásokban levő), valamint a gör. kel. Radojevicsi, Zsarkováci és

Lugumerszky tanya-csoportbeli iskolákat meglátogattam.

A felnőttek között a közegészségügy állapota egészen kedvező volt.

Meghalt e hóban: 52 egyén: 1880-ik évi október havában: 52; 1881-ben: 56; 1882-ben: 80; 1883-ban: 47. E hóban elhaltak közül: 30 fiú és 22 nőnemű. Hét éven aluli: 32 (a meghaltaknak 61,5%); ezek közül gyógykezelettet: 14 és 18 nem. Hét éven felüli: 20; ezek közül orvosoltatott 13 és 7 nem: összesen gyógykezelettet: 27 és 25 nem.

A halálokok a kezelő orvosok és a városi halottkém meghatározása szerint, a következők: I. Ragályos betegségben: nem fordult elő haláleset.

II. Egyéb betegségek folytán: veleszületett gyengeség s gyermekaszály: 13; görcsök: 6 (a meghaltaknak 11,5%; 1881-ben 21,4%; 1882-ben 22,5%; 1883-ban 17,9%); hörghurut: 2; tüdőlobb: 2; tüdőgümőkór: 10 (a meghaltaknak 19,2%); emésztéshettség: 3; gyomorbelihurut: 2; hashártyalob: 1; vesebaj: 1; vízkór: 1; rák: 2; bujakór: 1; szájsukkerderme: 2; bubor: 1; üszök: 1; aggaszály: 3; megfőjtás (rablógylakosságból): 1; halva született: 2 fiú és 4 leány: összesen: 6.

Az elhaltak kora: 0—1 évig: 25 (ezekből 2 törvénytelen); 1—5 évig: 4; 5—20: 6; (összesen 0—20 évig: 35); 20—30: 2; 30—40: 4; 40—60: 5; 60—80: 4; 80-on túl: 2.

Elve született e hóban: 88; 1880-ik évi október havában: 93; 1881-ben: 87; 1882-ben: 85; 1883-ban: 86.

Az e hóban születtek közül törvényes: 45 fiú és 40 leány; összesen: 85; törvénytelen: 3 fiú; született tehát összesen: 48 fiú és 40 leány.

Az 1880-ik évi október havi szaporodás volt: 41; 1881-ben: 31; 1882-ben: 5; 1883-ban: 39; **e havi szaporodás:** 36 (18 fiú és 18 leány).

Orvosrendőrileg megvizsgáltatott több alkalommal a halpiac, hús, tej s egyéb élelmiszeri cikk: továbbá tüzetes vegyi vizsgálat alá vettem e hó folyamán összesen 25 baranyai borárús által piacunkra hozott borokat.

A borkereskedők nevei s lakhelyei: Matisin István, Prakutun Mátás, Benák Zsivkó, Balics Miklós, Balics Jakab, Dekanics Máté, Benák Márton, Péter István, Balics Máté, Bertin Pál, Darázsról, Bálint István, Kocsis Ferenc, Vörösmartól, Grisnik Illés, Schneider Miklós, Schneider Antal, Horváth István, Doszópó György, Szűcs János, Pavlics Vasza, Kalesics András, Kis József, Bek János, Petrics András, Lancsukról, Petrics András, Illés István, Bordolyáról.

Valamennyi fiatal új bor, az úgynevezett „rampás” volt, melyek mindegyike oly nagy mennyiségű tartalmazta a borhoz nem tartozó alkatrészeknek, hogy az 300 grammnyi palackokban is, már újnynál vastagabb üledéket képez. A vörös borok megvizsgáltatott fuchsin tartalmukat illetőleg: fuchsin nem találtatott. Meghatározatott valamennyinél a fajlagos súly, alkohol- és savtartalom, valamint a kivonattartalom.

A fajlagos súly 0,995 és 0,997 között ingadozott, az alkoholtartalom 6 és 9%: a kivonattartalom pedig 1,25 egész 2,50 % között; a középsavtartalom: 9,6 pró mille, a mi meglehetősen nagyknak mondható a múlt évihez képest, s jele annak, hogy az ez idei termés jobb minőségű bort adott mint a tavali. A megvizsgált boroknak majdnem két harmada alig tartalmazott 8% alkoholt és 2% kivonatot: ezek tehát nagy valószínűséggel vízzel kevertettek, de minthogy bennük az emberi egészségre **egyenesen kártékony anyag nem constaltatott**, nem találtam semminemű beavatkozásnak a szükségét, habár azon fonák szokás: fiatal új bort, az úgynevezett „rampást” inni. — a mi már magában véve rossz ízlést árul el — orvosi szempontból nem eléggé kártható. S miután ezen visszaélés, nálunk még a jobb társadalmi osztályoknál is általánosan el van terjedve, nem tartom feleslegesnek ezen orvosrendőri vizsgálat alkalmával e helyütt, némi tájékoztatás s egyúttal figyelmeztetésül a következőkről felvilágosítást adni.

Mint tudva van, a szőlőlének a változások egész során kell átmennie, míg belőle egészséges és jó bor képződik. Eme változásokat főleg a levegő befolyása idézi elő és ahhoz bizonyos idő kívánatik. Tévedés azt hinni, hogy a bor mindjárt a főerjedés elmulta után, azonnal ihatóvá válik: magának az utóerjedésnek — mely a körülményekhez képest 2 egész 6 hóig is tarthat — befejezése után is, még az új bornak érdes (rauh) és összenemhangzó (unharmonisch) jellege van, mi annak ivásánál igen kellemetlenül jut érvényre. Csak az utóerjedés elmúltával válnak ki az új borból lassanként egymás után egész tömege az anyagoknak, mások lényegesen megváltoznak és csak ez által éri el a bor: érettségét, tarthatóságát s aromáját s ezek folytán ihatóságát.

Tulajdonképen csak az ily bor volna fogyasztható, mert tekintve élettani hatását az emberi szervezetre, csak az ilyen borból lehet állítani, ha az kellő mérték- s móddal, ok- s célszerűen élvez-

tetik, hogy jelentékeny tápszer (respiratorisches Nährmittel), hogy a vér minőségét javítani képes és hogy az agyi működést előmozdítja.

Mind eme jó tulajdonságokat hiába keresnők az épen megerjedt új bornál: „rampásnál”. Ez ellenkezőleg mértékben felül dús szén-savban, a mi által izgatólag hat az edény és idegrendszerre; tartalmaz igen sok borkövet, a mi neki érdes jellegét kölcsönzi, továbbá egész tömegét az erjedésbe menő fehérnye nemű anyagoknak, borsep-rőt, valamint rothadó gombákat és növényrészeket, földnemű alkatrészeket, és esetleg egyéb más undorító anyagokat, melyek néha véletlenül a kezelésnél az edénybe jutnak. Ily italnak kártékonyan kell hatnia s annak hygienicus szempontból abszolút nem helyesíthető fogyasztásából származó többé-kevésbé súlyos következmények: a megzavart emésztés, gyomorhurut, főfájás, az izmok beteges, ideges összehúzódása, általános rosszszullás s. a. t.

Sokaknak előszeretete a fiatal új bor iránt, csak is szén-savtartalmának tulajdonítható, mely **csékély mennyiségben** savanykás jellegénél fogva, valóban fűtőleg és az idegekre izgatólag hat; nagyon megfontolandó volna azonban: hogy a szén-sav a testben további átváltozásra már nem képes, hanem a felvétel után a testben gyorsan szétterjed és hogy egy **kissé nagyobb mennyiségben is**, pillanatilag bódítólag és bénítólag hat. Épen ezért sokkal részegítőbb hatású az épen megerjedt bor, mint az egyenlő alkoholtartalmú óbor.

Ha tehát főleg a köznép által annyira kedvelt „rampásnak” a teljesen ép s egészséges testi szervezetre is, ily fokú káros hatása van: fokozottabb mérvben nyilvánul az betegesknél, melyeknél annak a legesekélyebb mértékben való „élvezete”, határozottan tiltva van.

Megvizsgáltatott továbbá a városi tisztviselők által a fennálló 9 kőnéptelep 21 bejegyzett örömlénnnyal: a bujakórosak a kórházba szállítottak.

Orvosrendőri boncolat e hóban nem fordult elő. A köztisztaság kielégítő volt.

Az állatok egészségi állapota kedvező volt. Időjárás: legmelegebb nap volt: 8-án (délben + 13° R.), leghűvösebb 26-án (reggel + 3° R.), légsúlymérő legmagasabban állott: az utolsó napokban; legalacsonyabban: 9-én. Derült nap volt 14, a többi részben borult; eső esett 12 alkalommal. Szélirány: többnyire északnyugoti; erős déli s illetve nyugoti 7-én és 8-án.

Kelt Zomborban, 1884. évi november hó 6-án.

Dr. Pávolovits Simon,
városi tisztviselő orvos.

Hirek.

A zombori törvényszék elnöke Vojnits Imre, törvényszéki díjtalan joggyakorlókat, a zombori járásbírószághoz díjas joggyakorlókat nevezte ki.

Rácz Vilmos, megyei közgazdasági előadó és a gazdasági egyesület előadója, városi főlevéltárnokká nevezetett ki.

A zombori kaszinó-egyleti dalárdának 1884. évi november 9-én a zombori polgári kaszinó-egylet helyiségében rendezett ez évi II. alapszabályszerű dal- és táncestélye művészi és vizuális tekintetben kiválóan, anyagilag azonban kevésbé sikerült. Utóvégre azonban az ily nemesen szórakoztató egyletnek nem is lehet célja a vagyonszerzés; és azért derék dalárdistáinkat a tapsokban és éljenzésben bőven kiadott elismerés teljesen kielégítheti, bármily nagy városban is számot tevő művészi fölléptükért. Kivált a szabatosan előadott „Magyar király induló” aratott zajos tetszést. A nagy közönség csak magát lopja meg, midőn az ily kedélyes estét elmulasztja. A tánc csak késő hajnalkor ért véget.

A kiállítás jegyzője, dr. Margalits Ede, e hó 6-án a kiállítás érdekében Hodsághon járt, ahol is a helyi bizottság buzgó elnökével, ifj. Trischler Xaver Ferencel és több irányadó férfival folytatott megbeszélés alapján azon örvedetes eredményre jött, hogy a hodsági 26 kiállító térdijairól maga Hodságh közönsége fog gondoskodni akkép, hogy a község az előre nem látott költségek címén 50 frtot fog adni, a többi szükségletet banket-táncmulatság jövedelméből, a helyi takarékpénztár és magánosok adakozásából fog fedeztetni. A kiállítási térdijak fedezésére eddig a fentebbi fontos és hazafias áldozaton kívül, még a következők adakoztak: Zombor sz. kir. város e célra 250 frtot szavazott meg; Sztapár a bizottság elnökéhez 35 frt 50 krt küldött, a mely összeg a községi pénztár 10 frt, Sztankovics Lázár községi bíró és földbirtokos 10 frt, Brezsovszky Vazul jegyző 5 frt, Szedressy Károly aljegyző 2 frt 50 kr., Jozics Ferenc írnok 1 frt, Csivrik Pál pénztárnok 1 frt, Csivrics Mita esküdt 50 kr., Bozsán Lázár közgyám 1 frt, Volity Mita albíró 1 frt, Sztanioskov Péter végrehajtó 1 frt, Albits Mladen esküdt 50 kr., Klopka Pál iparos 50 kr. adományából került ki. Bogojeva község ugyan e célra 5 frtot küldött be a bizottsági elnök kezébe. Ha a többi községek, Hodságh és Sztapár dícséretes példáját követni fogják, és e célra szánt hazafias adományokat mielőbb be fogják küldeni, úgy bizton remélhető, hogy Bácsmege az országos kiállításon méltón lesz képviselve, ellenkező esetben méltán attól lehet tartani, hogy sok bejelentett kiállítónk a költségek miatt vissza fog vonulni. A nagyobb községek és azok intelligens elemei 50, a kisebb községek 20 forintnyi adománnyal nem terhelnék meg magukat szerfölött és mégis a hazafias ügy létesülését nagy mértékben előmozdíthatnák.

A kalocsai nagyobb papnövelde ifjusága f. hó 4-én d. u. 5 órakor, borromaei szent Károly bol-

dog megdicsőülésének háromszázadik évforduló napján, díszünnepélyt rendezett. A műsorozat 16 pontból állt. A megynékbeli növendék-papok közül közreműködtek Bendek Elek (Zenta), Fancsi Antal (Topolya), Kalmár István (Szabadka), Szabados Pál (Ó-Kanizsa), Ódry Lajos (Ns.-Militics), Bús Jakab (Ó-Kanizsa). Az előadáson válogatott közönség volt jelen, élén dr. Haynald Lajos, bíboros-érsek úr Ó eminenciájával, ki az előadást kegyteljes szavakkal megdicsérte.

A szabadkai I. növegylet az általa fenntartott árvalház javára folyó évi december hó 13., 14. és 15-én a Pest város szálloda nagytermében karácsonyi bazárt rendez. A bazár nyitva lesz naponként reggel 9 órától esti 7 óráig. Egy belépti jegy ára 10 kr. Bármily csekély felülfizetés köszönettel fogadtatik.

Sürgöny. Béregben a vasárnap megejtett választás alkalmával községi jegyzővé egyhangú lelkesedéssel Grosser Lajos volt helyettes jegyző választott meg.

Új fajta dohány. Purmann Alajos, zombori lakos, jeles dohánytermelő, e hó 8-án a kiállítás jegyzőjénél egy három faj keresztjezésből előállított új dohányfajt mutatott be, azon kérelemmel, hogy azt „Gromon” dohány” névre keresztelve, a kiállításra jelentse be. A dohány aranyárga színű, gyönyörű külsejű, igen dúsán fizető váltaj; egy-egy levél hossza 80 centimeter, szélessége 40 centimeter.

A zomborvidéki róm. kath. tanítóegylet választmányja f. november hó 13-án, esütörtökön reggeli 10 órakor Zomborban a központi iskolában ülést tart. Tárgyai: 1. A jövő évi nagygyűlés tétéleinek; 2. A könyvtár részére megrendelendő könyveknek kijelölése. 3. Az országos kath. tanítói segélyalap helyi alapgyűjtő- és kezelő bizottságának megválasztása. Monostorszegh nov. 6-án. Pálch János, elnök.

Szilbásról utólag írják még, hogy az ott folyó hó 3-án elhunyt nyúli Schopf Kálmán temesvári kir. postafelügyelő hivatalos körútjában érte utól a halál és Sorok Gyula ottani kir. postamesterrel halt el, néhány napi betegeskedés után. Temetésén, a mult számunkban említettekén kívül, jelen voltak még az özvegy és dr. Schopf József, resciai bányorvos.

Dr. Sittig Róbert ur, helyben állomásozó es. kir. ezredorvos az aquineumi amphitheatrumból való két darab mozaikot ajándékozott a gymnasiumnak. Az igazgatóság a t. ajándékozónak itt fejezi ki köszönetét.

Bergl Jakab, Szabadka város fogyasztási adóhivatalának főnökét f. hó 4-én temették el.

Baján f. hó 4-én adták át közfoglalomnak a 22000 forintba került új vágóhidat.

Apatinban Bogner Antal néptanító által eddig birt. kényelmes lakás, most tanteremmé alakították át, az újonnan felállítandó V. osztály számára. Nem volna ez jobb, ha már korábban, legalább két-három hónap előtt történt volna.

Szeghegyen, a mindenszenteknapján bűsűt követő éjjelen tűz volt és egy ház leégett. Az oltási ügyeket hiánya, mely ezuttal a községet lakó német népnél jelentkezett, bizonyára csak a késő éjjeli időnek és a bűsűből szükségképpen kifejlődött nagyobbfokú álmosságnak róható föl. — Ugyanott az elmúlt héten Schiffer György, jómódú szülők egyetlen fia, magát ismeretlen okból agyonlötötte.

Varga Nagy István, a Szabadkán lezajlott tisztújítás alkalmával egyhangulag megválasztott főkapitány, állásáról leköszönt.

Topolyán Radány Bertalan, gyógyszerész, vendégszeretetről és jó kedélyéről széles körben ismert és becsült férfi elhalálozott.

A városi gazdasági választmánynak legutolsó ülésében Radies György városatya, tekintettel a benső és állandó fontos viszonyra, mely a város hatósága és a kebelében lévő állami gymnasium között fennáll, azt a nemes indítványt tette, hogy a város, osztályonként kiosztandó jutalmul a legtöbb eredményt és jó viéletet tanúsító ifjunak 20—20 frt évi jutalmat ajánljon fel. Részünkről sietünk megjegyezni, hogy az indítványt tevő városatyában világért sem az érdekelteleket mutatja nekünk az igazgató indokolt fellépése; mi csak kifejezést látjuk ő benne azon általános óhajnak, hogy a város közönsége és annak pártolásra méltó tudományos intézete között ilyen külső, de mégis fontos megállapodásban fejeztessék ki az érdeklőközség és kölcsönös méltánylás amugy is meglévő vonatkozása. Nem is merünk kételkedni abban, hogy az indítványt a közgyűlés bölcsessége és nemes önérdék által sugalmazott tapintata határozattá fogja emelni.

Szabadka szab. kir. város törvényhatóságánál a legtöbb adót fizetők névsorának megállapítása végett f. évi november hó 10-től bezárólag november 25-ig a városháza kisebb tanácstermében naponként ülés fog tartatni.

Áthelyezés. Kálmán Frigyes honvédtuszárnagy, ki kilenc évig állomásozott Baján, e hó elején Nyiregyházára helyeztetett át. A bajai állomásparancsnokságot Perczel József honvédtuszárnagy foglalta el.

Ujvidéken Rupp György kezelő százados 42 éves korában elhunyt.

A „Vadászkürt” szálloda alapos átalakításoknak néz elé. Az apatini utcai front egész a szomszédházig — melyet a tulajdonos megvett — egy emelet épülettel kibővítették. Ezen oldálnak hosszabban leendő a kávéház, az étterem és a nagy tánc terem is tövárosi modorban berendezve. Az első emelet pedig kizárólag lakszobákból fog állani. A kocsiszin és melléképületek a szomszédház jelenlegi helyén állítatnak fel.

Szabadka szab. kir. város törvényhatóságánál üresedésben levő 630 frt évi fizetéssel, 1260 forintnyi óvadék letételének kötelezettségével egybekötött gyampénztári ellenőri; egyenkint 600 frt évi fizetéssel kapcsolatos két adóvégrehajtói; 600 frt évi járandósággal ellátott községi bírósági végrehajtói s végül 720 frt évi javadalmazással, 150 frt lórtási átalánnyal egybekötött külső csendbiztos állomás végett f. évi november hó 25-ig pályázat nyitattik. Folyamodványok méltóságos Jankovich Aurel urhoz, városi főispánhoz Baján, nyújtandók be.

A kovily-grahovoi telepítvényesek az általuk építendő községnek „Tisza-Kálmánfalva” nevet adták a miniszterelnök beleegyezésével.

Löwy Adolár szenttamási lakos nevét „Lányi”-ra magyarosította.

Baján Schvarecz József 17 éves gyógyszerész gyakornok e hó 3-án kéksavval megmérgezte magát. A gyermek-íjű szörnyű elhatározásának okát sejtteni sem lehet.

Az új ipartörvény végrehajtása tárgyában a kereskedelmi miniszter következő rendeletet intézte a közigazgatási bizottságokhoz: „Az 1884. XVII. törvényekbe ígrott új ipartörvény f. évi október hó 1-én hatályba lépve, ezen törvény 166 §-a értelmében iparügynököknek harmadfokú ellátása ezentul hatáskörömben esik, s ez által az 1878. évi május hó 14-én 9027. sz. a. hivatalbéli elődum által kiadott azon rendelet, melynek értelmében iparügynököknek harmadfokú ellátása a közgazgatási bizottságokra ruházott, hatályát veszítette. A bizottság ezen módosítást elmulasztván, felülvizsgálati hatáskörét ezáltal azon ügyekre nézve is megszüntettem, melyek a régi ipartörvény (1872. VII. t. c.) hatálya alatt tétettek folyamatba, és harmadfokú elintézés végett a bizottságokhoz lettek felterjesztve. Ezen ügyeknek kezelése iránt a következőket rendeltem: 1. Azon ügyek, amelyek az alsóbb fokú hatóság által III ad fokú elintézés végett már felterjesztve lettek de a bizottság által jelen rendeletem vétele napjáig elintézését még nem nyertek, illetékes további eljárás végett haladéktalanul hozzám felterjesztendők fel. 2. Hasonlóan haladéktalanul hozzám felterjesztendők az azon ügyek is, amelyek iránt a bizottság esetleg f. évi szeptember hó 30-ka után érdemileg, vagy egyéb módon határozott ugyan már, de ezen határozat a felekkel leendő közlés céljából még ki nem adatott. Ezen határozatok tehát a felekkel már nem lesznek közölhetők. 3. Azon felfolyamodási kérvények, melyek a felek által közvetlenül nyújtottak vagy nyújtatának be a bizottságnál, felszerelés végett azonnal az alsóbb fokú iparhatósághoz juttatandók azon utasítás mellett, hogy a felszerelt tárgyakat a bizottság mellőzésével hozzám felterjesztendők fel.“

Az építő iparosok téli tanfolyamára az állami közép ipartanodában (Budapest, Bodzafa-utca 28. szám) a tanulók még november hó 16-ik napjáig felvétetnek.

A szabadkai takarékpénzár és népbank október havi bevétele 527,453 frt 49 kr.

Az överbázi haladékkör alapszabályai a belügyminiszterium által a b-mutatási záradékkal ellátottak.

Hegyes községének I. és II. osztályú kath. jellegű felekezeti iskolája, melyben egy tanítói lak is elhelyezve volt, egy az istálló épület folyó hó 6-án d. u. 5-6 óra közt ismeretlen okból kigyulladván, teljesen leégett. — Az est bekövetkeztével egy serény munkás a padlásról a járdára lezuhant, még ugyan életben van, de felgyógyulásához remény nincs. — Az osztályok hol leendő elhelyezéséről a 8-án egybe-hívott képviselő- és iskolázási gyűlés határozott.

A kereskedelmi miniszter a következő körrendeletet intézte a törvényhatóságokhoz: „A száj- és körömfájás a szarvasmarhák, sertések és juhok közt az ország különböző vidékein felmerülve, a következőkre tartom szűrésnek a törvényhatóság figyelmét felhívni: A száj- és körömfájás ragály által igen gyorsan egész vidékeken elterjed, meglepő szarvasmarhát, kecskét, juhot és sertést egyaránt, és bárha elhullással ritka esetben végződik, de az által, hogy a meglepett állatokat munkaképtelenné és egyéb tekintetben is használhatatlanná teszi, — főképp munkaidőben rendkívül nagy károkat okoz. Ezen ragályos betegség megelőzése és tovább terjedésének megakadályozása tekintetéből tehát a törvényhatóságot már előlegesen is az érvényben lévő 1859-iki állatjárvány-szabályrendelet 62. és 63-ik szakaszaiban előirtakra, különösen pedig az utóbb hivatkozott szakaszban foglaltaknak — szükség esetében — pontos és lelkiismeretes alkalmazására azon megjelölésével figyelmeztetem, hogy azon esetben, ha ezen kör a törvényhatóság területén netán mutatkoznék, azt rögtön nemesak ide jelentse be, hanem azt egyuttal az összes szomszéd törvényhatóságoknak is hozza tudomására, hogy azok a maguk részéről a szükséges óvintézkedéseket mielőbb életbeléptethessék. Egyuttal felhívom a törvényhatóságot az iránt is, hogy jelen körrendeletemet az idézett 1859-iki szabályrendelet 63. §-ának kivonatával együtt a törvényhatósága területén levő szemlélt bizottságokkal tudomás végett azonnal közölje.“

A zombori róm. kath. népiskolák 1885-ik évi költségelirányzata. Tanítók fizetése 10,665 frt, házbérek 630 frt, fűtőanyagokra 800 frt, iskolák fűtése és tisztogatása 108 frt, iskolai szükségletekre 400 frt, tornatanításért 64 frt, tiszteletdíjak 350 frt, iskolaszolgabérek 300 frt, nyug- és kegydíjak 1228 frt 67 kr, összes iskolaépületek fentartására 352 frt 82 kr, napidíjak 44 frt, vegyes és előre nem látott kiadások 218 frt 21 kr, összesen 15,160 frt 70 kr.

Szabadkán a városi erdőben 3000—4000 öl tűzifa vágatása iránt november 16-án versenytárgyalás tartatik.

Törékeny postaküldemények kezelése. Az országos postaigazgatósághoz több oldalról panasz érkezett, hogy a postaközegek különösen a törékeny tartalmú küldeményekkel nem elég pontosan bántanak, minél fogva a közönség nem ritkán érzékenyen megkárosodik. Ennek következtében a közlekedésügyi miniszter körrendeletileg figyelmeztette az összes kir. postahivatalokat, hogy a küldeményeket általában, a törékeny természetűeket pedig különös óvatossággal kezeljék, mert alapos felszólalások esetében a vétkek közegeket nemcsak az okozott kár megtérítésében fogják elmarasztalni, de ellenük egyébként is szigorú rendszabályokat fognak alkalmazni.

Bajára f. hó 17-én várják az új vasutnak első berobogó mozdonyát. Ugyanezen vasutnak összes állomásait a közlekedési miniszterium magántáviratok felvételére is jogosította.

Mennyit fog a nap novemberben? November 1-én a nap 6 óra 46 perckor kelt és 4 óra 41 perckor nyugodott le, tehát a nap hossza 9 óra 55 perc volt: 30-án a nap 7 óra 28 perckor kelt és 4 óra 10 perckor nyugodott, vagyis a nap hossza 8 óra 42 perc lesz. E szerint a nap november hónap 1 óra 13 perccel fog fogyni s ennek megfelelőleg az éj — mely 1-én 13 óra 05 perc hosszú volt — ugyanannyival nő, vagyis 30-án 14 óra 15 perccel fog tartani.

Szabadkán október hónapban 73 férfi és 90 nő, összesen 163 egyén halt meg.

Az 1885-iki egyenesadók kivétele. A pénzügyminiszterium az 1885. évre szóló egyenesadók kivételének megállapítása tárgyában rendeletet bocsátott ki a törvényhatóságok közigazgatási bizottságaihoz és az adófelügyelőkhöz, melyben az egyenesadók alá eső jövedelmek bevallására a következő határidőket tűzi ki: a házbérből bevallások f. évi november havában, keresetadó, tőkeamat, járadék és bányaadók 1885. évi január 15-éig, az általános jövedelmi pótdadó 1885. év január havában, a hadmentességi díj 1885. év február havában, a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adója 1885. év március második felében és a vadászatra használható lőfegyverek és vadászati-jegy iránti bejelentések 1885. évi június havában terjesztendők be.

Vásárok a megyében november és december hónapokban: B.-Almásan nov. 22-én. — Bácsban Mária fogantatása napjára dec. hóban. — Baján december hó 6-át megelőző vasárnap. — Bezdánban nov. 19. — Keresztúron nov. 27. — Temerinben nov. 22-én. — Zentán nov. 19-ét megelőző vasárnap és hétfőn. — Zomborban Katalin napján.

A szabadkai újonnan választott városi tisztikar csaknem valamennyi tagja által aláírt következő nyilatkozat jelent meg az országos lapokban: Nyilatkozat. Tudomásunkra jutott, hogy egyesek erőfeszítéseinek újabban is sikerült az országos közvéleményt, különösen a fővárosi körök némelyikének véleményét tények felsorolása nélkül tendenciosus koholmányokkal félrevezetni és azon hiedelmet felkölteni, mintha Szabadka város közönsége, illetve az ez idő szerint a domináló politikai párt, (mely nagyrésztben a város dalmát származású lakosaiból, az úgynevezett bunyevácokból áll), ugyszintén a most lefolyt tisztújítás alkalmából ezen domináló párt által választott törvényhatósági közti-tzviselő, segéd és kezelő személyek oly eszmével foglalkoznának, hogy az itteni bunyevác lakosságban, a politikai nemzet ellenében külön nemzetiségi tudatot ébreszsenek és ez által a valódi hazafias érzelmeket, valamint a magyar egységes állam eszme teljes kifejlődésére irányuló törekvéseket sértsek, sőt ezen irányzat inaugurálására a bunyevác nyelvet a törvényhatóság igazgatóknyvi nyelvűvé tenni szándékoznak. Ezen insinüációval szemben mi alólítottak, mint a város közönségének mandátumai erkölcsileg kötelezve érezzük magunkat, hogy egyrészt önmagunk iránti tartozásból, másrészt pedig az itthelyt domináló politikai párt iránti tekintetből, melynek szellemét mi, kik a pártnak teljes bizalmát jól ismerjük, ország-világ előtt hitünk és becsületünk szerint a város jó hírnevének megóvása szempontjából is kijelentsük, hogy mi e pártnak ilyenmő hazafiatlan irányzatáról mit sem tudunk, sőt ez ellen tiltakozunk; mert bizony állíthatjuk, hogy úgy önmagunk, mint megbízóink, kiknek szellemében eljárni szoros kötelességünk, a magyar egységes állameszmének törhetlen ragaszkodással hűvei vagyunk, a külön nemzetiségi tudat felébresztésére bárki részéről eredhető törekvéseknek határozott ellenesei vagyunk és leszünk, hazafias érzelmek tekintetében, a város közönségének a multak alapján birt jó hírnevét minden tőlünk kitelhető módon megóvni és előmozdítani legszentebb kötelességünknek tartjuk. A miért is bárki részéről jövő minden ilyenmő, a város jó hírnevének lecsúszását is magában foglaló fondorlatokra nézve kijelentsük, hogy ezek csakis elleneink által használt, de itt a vidéken, (amint az eredmény is mutatja) immár teljesen elkopott kortes fogásnak tekinthetők, úgy hisszük, hogy ezzel minden ilyenmő insinüációkra megadunk a választ, amit egyébként hivatalos működésünk ideje alatt minden bekövetkezendő eseményünk igazolni és bizonyítani is fog, Szabadkán 1884. november 3-án.

EGY NAPLÓLAP.

Merengek . . . merengek.

Bámulom a gyertya lángját, nézem a röppenő kis lepét, mint lebegő körül azt hamvas szárnyaival, mind közelebb jut, nem gondolva vesztére. Ime most megosapta a láng, s erőtlen, megéve hull le — áldozatja könnyelmű bizalmának.

Nem tudom nevét annak, mit a kis pille vesztén értek.

Tán szegény, mit inkább részvétnék akarok nevezni, hogy szívem is ily gondatlan pille volt . . . volt, mert már kisznevdedt.

Röpködött a lányka szinlett szerelmi lángja körül, — bízva, remélve: míg annyi ütött sobán a csaldótt szerelmnek elvérzett.

Előveszem elrejtett emlékeit, mit észbontó mósoly, szeme szerelmet keltő sugara kíséretében adott át. Akkor még üdén, illatozva, hisz tavasz volt, a természet s szív tavasza, most szegénynek hervadtak . . .

Itt a gyöngyvirág csokor. . . Boldog óra, hogy megnyertelek. Nem tudom kívánjam-e elfeledni azt, mire minden szirma e kis csokornak emlékeztet. Igen; de van-e oly hatalma az akaratnak, hogy leküzdhetné a fel-feltűnő emléket?

Elmondjam-e történeted kis csokor? . . . Elmondjam-e, mint nyertelek meg, midőn ajkáról lecsókolám vallomása mézét? Nem!

Az alvó fájdalmat felkölteni vétek! S nekem fáj most az emlék! . . . fáj!

Mi ez! Ah, az orgonavirág csokra; letépvé éltető törzséről, keblén nyert ravatalt; s onnan levém én le. — S e tarka bokréta köve a mező szülőitől, igénytelen kis virágok, miket pajzán kedve fűzött egygyé, átnyujtva nekem:

„Tűzze fel Arthur! Csak meg nem veti? . . . akarja? . . .“

Oh, hogyné vágytam volna mindenre, mi édes közelében volt, mit keze illett? De félre velők! . . . félre evvel, hisz ez is — emlék!

Merengek . . . merengek! . . . A holtak élednek s kísértnek a szellemek. Az elmúlt idő jelenné válik, s az átélt boldog órák most halvány kísértetek, melyektől félek.

Ha üt a szellemek órája, úgy tartja a nép hite, nincs erő, mi sirjában fogva tarthatná a holtat. Emlékeimnek is van szellemórája.

Bár ezeket visszaidézni kén, megtörök akaratom . . . hisz oly csábos varázsserejű még most is minden perc, mit véle töltök, s a park szomorú fűzeivel, suttogó lombjaival . . .

Ime levelei, kedves sorai, melyekben még ő is visszakívánta a boldog órák örömeit.

Minden sora szerelem, minden sora vágy. Mily boldoggá tett, ha ajkáról hallám csengeni: „Édes mindenem; Arthurom egyetlenem!“ S most csak annyit mondhatok: jó színésző.

Nem mondom ezt a kritikus hideg közönyével; — mért állítanám, hogy szívem nem érez iránta semmit — de mégis csak mint kritikus mondom, mint olyan, ki e szindarab látásához, átéléséhez, szívverés árán jutott.

Pedig hívem, hogy szerelme való s nem álom; nem tűnő kép és szeszély szüleménye.

Még emlékezem, midőn felingerelve a suttogók, óvni törekvők által megkérdém:

„Szeretsz-e? Nem fogsz-e egyhamar feledni?“

„Szép-n vélekedel felőlem, kedvesem; azt, kit megszerettünk, oly hamar nem feledjük.“

„Tehát szeretsz?“ —

„Még most is kételkedel hitetlen, most sem hiszed el, hogy szeretlek? Mivel bizonyítsam be azt, mit tegyek, hogy elhidd? Nem tettem-e meg mindent, a mire kértél, amit kívántál?“

És én hittem; hisz szememben szerelem, ajka csókjában méz, ölelő karjaiban hűv volt, mely mámorba ringatott.

Pedig nem volt szerelem — csak játék.

Hisz bevallá ő maga; itt utolsó levele:

„Kedves Arthurom! Sirva, zokogva veszem kezembe a tollat, mert félek, hogy amit írni fogok, öszszetépí nemes lelked nyugalmát. Nem tettem volna soha ezt, de a végzet kényszerít reá . . .“

A végzet?

Oh, könnyű a végzetre hárítani mindent; könnyű a némat vádolni, kinek saját védelmére nem lehet szava!

Mért nem vallod meg őszintén, hogy játékszered valék?

Mért nem mondd: viszonyunk elveszté az újság ingerlő varázsát, érzéki mámorom elszlott.

Mért még most is ez áltatás?

Hisz a színi csalódásnak vége . . . vége . . .

„Ismeretségünk hogy hogyan vette kezdetét, azt hiszem még emlékezel. Irma pártfogoltja voltál, ki minden eszközt felhasznál, hogy téged megismerjelek és megszeresselek. Tagadólóg ráztam fejem s csak azt mondtam hogy: lehetetlen. Azt, kit Istenem gyanánt imádtam, a porig rántotta és megvetésen beszélt róla; én csak hallgattam és — még inkább imádtam őt.

„Akkor közbejött betegsége; az orvosok lemondtak életéről. Megátkoztam magamat, apámat, anyámat, ki már a sirban nyugszik, és minden embert boldogtalanságom miatt. Másnap meghallgattam vallomásodat, könnyeztem és sajnáltalak, mert tudtam, szeretni nem foglak soha . . .“

Női szív, te örök rejtély, ki fürkészheti ki valaha tengermélyedet. Te a boldogító érzelmek menyete, s a romlás pokla egy személyben . . .

Szived eltölté egy más, egy halott halvány képe, s meghallgatád az élő vallomását; s nem vedél el reményét, sőt biztatva nyujtád kezéd szemedben a meghatottság könnyével, szerelmet ígérve.

Nem sajnálkozásodra vágytam. Esdettem, ne mondd ki az „igen“ szót, ha nem érzed mást, mint sajnálatot.

Mért volt e játék? Másnak képével szivedben szerelmet szinlelni, csókra nyujtani ajkad, ölelő karoddal kebledre vonni fejem, miáltal lángra gyulasztád szerelmem, a remény olaját csepegtetve a vilábe.

Soha! halálítélet e szó; összefoglalója a vilábe nyomorának.

Volt-e örömed? Soha! Voltál-e boldog? Soha! Lehet-e még hited, reményed, szerelmed? Soha! Soha!

„ . . . Megkísértettem, hogy szeretni foglak, de nem lehet. Nagyon korán akartatok, hogy szívem újra szeressen. . . .“

Mért nem mondd akkor mindazt, mit használn most ez neked, vagy nekem?

„ . . . Nem vagyok képes szeretni többé. Szívemet gyüriért adtam cserébe és a ki adta, nem jöhet el, hogy azt kiváltsa. — Ne felejtés el, gondolj néha arra, kit oly fiatalon ért az élet dere. Szánj meg, szívem oly kétségbeesett.“

Feledni? Nem! megtettél te mindent, hogy el ne eledjelek.

Szánjalak meg? hisz te sem ismertél szánalmat. Taps kell neked, hisz művészi tökélyvel játszád végig szerepedet s végszavaiddal is még könnyezni kész-teted a hallgatót.

„Bocsáss meg, hogy így szertéptem még annak gondolatát is, hogy valaha szerettelek.“

Isten vedel! Leona.

Nem lehet avval Isten, kit egy démon kísért.

Elborul szemem, halványan ég a gyertya, nem láthatom arcképét . . . őt . . . ne higgyétek, hogy könnyezek, ne higgyétek . . . csak a gyertya vérvörös üszke sérti szemem, a mint lángjába bámulok. Nem könnyezek

Végig fut szemem egy szebb idő emlékein; arckép, levelek, hervadt virágok, ez mind emlék!

Emlék! mely regél a boldogság évről, melynek tavasz napjaira: ősz, tél jött, hideg derével, havával, zordon egével, zivatarával, a közönynek — a meghalsonlott kebelnek.

A nyár kiesett az évből visszahozhatlanul.

Emlék, mely elregéli, mint küzdött az ifjú egy holt szerelmének varázshatalma ellen; mint vélte: hogy győzött, hogy elérte, mi boldogságát alkotá; mely elregéli, mint csalódott, mint volt veszte a holt sirkeszertjén lengő fátyol, mely mint intő kéz folyton szeméi előtt volt szerelmesének.

Mind ennek tudata is — emlék!

Nos aztán: egy reményét vesztett, sivár, összetépett szív — ez is csak emlék . . . vagy olyas valami.

Jordán Béla.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK.

Eladó.

Betegségem következtében a **zombori I-ső gőzmalomban** levő

osztályrészemet,

mely $\frac{3}{4}$ -ből áll, eladni óhajtom. Vevők a kedvező feltételeket és árat nálam megtudhatják.

Radoszavlyevits György,
bajai-út 3. szám.

3-1

2606. szám.

Hirdetmény.

Az alólirt erdőhivatal kerületéhez tartozó 12 rendbeli vágások fájának tövöni kihasználása **f. évi november hó 25-én** az apatini erdőhivatali irodájában 9 órakor reggel kezdetét veendő nyilvános árverés útján felsőbb jóváhagyás kikötésével a legtöbbet ígérőnek eladatni fog.

A vágások becslése és az árverési és szerződési feltételek az alólirt erdőhivatalnál és az erdőgondnokságoknál a szokásos hivatalos órákban megtekinthetők. Apatin, 1884. évi november hó 3-án.

M. kir. erdőhivatal.

Önkéntes végeladás.

Miután a raktáromon levő árukészlet oly nagy, hogy azt mai napig el nem adhattam, ennél fogva kényszerítve valék **f. évi november hó 1-től kezdve a főutcában Milassevics János ur házának sarokboltját** (a volt gyógytári helyiséget) kibérelni és abban a

végeladást

tovább is folytatni; — ajánlom **fűszer-áruimat** rendkívüli olcsó áron, **porcellán-áruimat** a bevásárlási áron alól és **fényüzési tárgyakat** pedig 50%-al a gyári áron alól. Számos látogatásért esd

Bayer Mihály,
kereskedő.

8-2

4735. sz.
1884.

Pályázat.

Torzsa községében a község orvosi állomás lekötésénél folytán üresedésbe jövén, ennek orvostudor által leendő betöltésére ezennel pályázat hirdettetik s választási határidőül **f. évi december hó 2-ának** reggeli 8 órája tűzetik ki.

Javadalmazás: készpénzfizetés 500 frt, látogatás 20 kr., recept írási díj 20 kr.

Ennél fogva felhívtnak a pályázni szándékozók, miszerint az 1871. évi XVIII. t. c. 74. §-a értelmében felszerelt s orvostudori oklevéllel ellátott folyamodványokat a választást megelőző napig hozzám benyújtsák. Kúlán, 1884. évi november hó 7-én.

Schick Mátyás,
szolgabíró.

3-1

Az apatini hídfőnél levő

fürdőház és uszoda

szabadkézből, kedvező feltételek mellett eladó.

Közelebbi értesítés nyerhető a tulajdonos

Ullrich Vince
építésznél Zomborban.

3-2

Megjelent!!

és úgy az alulirt cégnél mint minden hazai könyvkereskedőnél és könyvkötőnél kapható a

SZEGEDI KÉPES NAPTÁR

3-2

XI. évfolyama

az 1885-ik évre

díszes színnyomatu borítékban a következő tartalommal és képekkel ellátva:

1. A fölséges uralkodóház.
2. Évi naptár.
3. Naptári rész.
4. Szeged szab. kir. város köztörvényhatóságának tisztviselői és bizottsági tagjainak névsora.
5. A szegedi kir. törvényszék, kir. járásbírósg tisztviselői és névsora.
6. Szeged gyakorló köz-, valamint köz- és váltóügyvédek névsora.
7. Szeged szab. kir. város egészségügyi személyzetének névjegyzéke.
8. A százeves jóvendölésai.
9. Visszapillantás az 1884. évre (4 képpel).
10. Szellemidzés. (Vers.)
11. A vásárna. Népies elbeszélés, írta Palotás Fausztin.
12. Épülő Szeged (3 képpel.)
13. Kurátor ur unokája. Irta Sz.-Kovács Pál.
14. Népdalok.
15. Régi nóta. Irta Sz.-Kovács Pál.
16. Adomák (5 képpel.)
17. Magyar- és Erdélyországi országos vásárok.
18. Üzleti értesítő.
19. Bélyegmutató.

A naptár ára csak 30 kr.

E vállalatot a n. é. hazai közönség becses figyelmébe és pártfogásába ajánlja, — kiváló tisztelettel **BURGER GUSZTÁV és TÁRSA** könyvkiadóhivatala, könyv- és könyvművészete SZEDEDEN.

Üzlethelyiség változtatási hirdetmény.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a már számos évek óta a főutcán Sztanimirovits Pál ur házában fenállott

vas- és szén-kereskedésemet

f. évi november 1-seje óta, a főutcán lévő ujonnan felépült házamba

tettem át. 3-2

Amidőn erről mélyen tisztelt vevőimet értesitem, nem mulaszthatom el egyuttal irántam tanusított bizalmukért e helyt köszönetemet kifejezni, egyszersmind kérve azt irányomban jövőre is fentartani sziveskedjenek. Főtörökve sem ezután is mindig az leend, hogy vevőimet solid és pontos ki-zolgálás által kielégítem.

Egyuttal keresek egy **segédet**, ki a magyar, német és szerb nyelvben jártas, továbbá jó **eladó**, ez állás azonnal elfoglalható.

Teljes tisztelettel

Gergurov Dániel.

Első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társulat.

Alólirt: ügynökség a t. c. közönséggel a tévedések elkerülése végett tudatja, hogy az áruforgalmat a **Ferenc-csatornán**, úgy mint eddig, továbbra is fentartja, s hogy a megszüntetett **uj-verbászi** állomásra, valamint onnét visszafelé irányított javakat továbbra is közvetlen díjszabás alapján veszi fel, illetőleg szállítja el. Bezdán, 1884. évi november hó 6-án.

2-1

Az ügynökség.

2759. szám.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a zombori takarékpénztár végrehajthatóknak Zimmermann József és neje végrehajtást szenvedő elleni 120 frt tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék területén lévő, Zomborban fekvő a zombori 494. sz. tjkvben A. 7. a. foglalt jelenleg fele részben Zimmermann szül. Novotny Jozefa és fele részben kisk. Zimmermann András és társai nevével álló 1398.—1400. hr. sz. 340. öi. sz ház és 340 $\frac{3}{12}$ öi. beltelekre az árverést 688 frtban ezennel megállapított kikiáltási áron elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1884-ik évi december hó 1-ső napján délelőtti 9 órakor** ezen kir. törvényszék mint tkvi. hatóságnál illetve a kiküldött hivatalos helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10% át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni. Kelt Zomborban, 1884. évi július hó 31-ik napján.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Pályázat.

A lemondás folytán megürült petrovozellői róm. kath. kántori állomásra **f. évi november hó 27-éig** mint a mely napon a próba és választás reggeli 9 órakor fog megejtetni, pályázat hirdettetik.

Az állomás javadalma 1) 600 oszt. ért. forint készpénzben; 2) 5 szobából álló szabad lakás; 3) az egyháztanács által megállapított stóla illeték. Pályázni kívánók kellőleg felszerelt folyamodványaikat a bács-petrovozellői róm. kath. hitközségre címezve az elnökségnél nyujtsák be. Tanítói oklevéllel bírók előnyben részesülnek. Kelt Bács-Petrovozellőn 1884. november 1-én.

Rózsa Imre,
plébános, hitközségi elnök.

2-1

Nincs többé fogfájás!

DOM MAGUELONNE főnök a tisztelendő benediktinusoknál **Soulacban** (Gironde)

52-46

FOG-SZERE

használata által.

Két arany érem, Bruxelles 1883. a legmagasabb kitüntetés. — Főtitálva 1873. Boussard Pierre prio által. 1 palack 1., 2. és 4 frt, per 75 kr. és 1 frt, pasta 1 frt.

Eau de Zenobie erősítő, megtartó és egyedül képes a szín viszszaállítására ép úgy a hajnál, mint a szakállnál, azt hajlékonyra teszi és növeszti, 1 palack.
Tinctura du dr. Richard, a haj eredeti színének visszaállí ására, rögtöni siker, 3 frt 1 palack.
Eau de Phénix I. kitünő szer a haj színének visszanyerésére, 2 vagy 3-szori használatra minden további eljárás nélkül előtte vagy utána.
Eau de Phénix II. ugyanazon eredm. y mint az I. sz., siker 2 nap után.
Gouttes du dr. Thompsen szakáll-festőszer, könnyű használat és gyors siker.

Lotion vegetale Cephaline, jótékony a fejmosásra egyszersmind a hajnövesztésre.
Aricaline toilletviz. Egyedüli szer mindenféle bőrbetegségek, kintések, égések stb ellen.
Parfümök, nagy választéka az ismert angol és francia illat-szereknek.
Poudre fleur de riz de Lahore, elismert legjobb rizspor, finom illattal.
Glycerine anglaise, kitünő szer a bőrnél fagyások ellen stb.

Főügynökség a nagybani eladásra

A. Seguin 3. rue Huguerie Bordeaux.

Raktár Zomborban: Heindhofer Robert és Weidinger S. és Zs. uraknál.